

EWA BADZIŃSKA

Poznań

Uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w środowisku akademickim

Wprowadzenie

Przedsiębiorczość akademicka jest przejawem przedsiębiorczości intelektualnej¹ oraz wyrazem nowych zadań i możliwości stojących przed środowiskiem uczelni i sektora badawczo-rozwojowego. Stanowi ona źródło tworzenia innowacyjnych rozwiązań i podstawę transferu wiedzy do praktyki gospodarczej oddziałując na lokalną, regionalną i globalną gospodarkę. Zdaniem S. Kwiatkowskiego przedsiębiorczość intelektualna to „tworzenie podstaw materialnego bogactwa z niematerialnej wiedzy”².

W pierwszym okresie transformacji ustrojowej ośrodki uczelniane i jednostki badawczo-rozwojowe nie stwarzały dogodnych warunków do „samorealizacji w zakresie kreowania nowych konstrukcji, opracowania współcześnie akceptowanych w gospodarce technologii i ich wdrażania do praktyki przemysłowej”³. Istotnym problemem były także utrudnienia w zakresie polityki po-

¹ Termin „przedsiębiorczość intelektualna” wprowadził do języka nauki Stefan Kwiatkowski, por. (Kwiatkowski 2000).

² J. Bogdnienko, W. Piotrowski, *Zarządzanie. Tradycja i nowoczesność*, PWE, Warszawa 2013, s. 66.

³ Z. Chyba, W.M. Grudzewski, *Przedsiębiorczość akademicka w Polsce. Osiągnięcie przewagi konkurencyjnej w wyniku komercjalizacji technologii*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodakowskiej w Warszawie, Warszawa 2011, s. 113.

datkowej oraz w dostępie do kredytów inwestycyjnych i handlowych. Przeobrażenia, jakie nastąpiły w ostatnich dziesięciu latach w modelu funkcjonowania uczelni i instytucji naukowo-badawczych oraz ich relacji z gospodarką stały się ważnym powodem zwrócenia uwagi na potrzebę tworzenia przedsiębiorstw w środowisku akademickim. Uczelnie zaczęły szerzej interesować się patentami, ich komercyjnym udostępnianiem oraz wdrażaniem do przedsiębiorstw nowoczesnych rozwiązań⁴. Obecnie przedsiębiorstwa akademickie powstają np. w wyniku projektów realizowanych przez pracowników naukowych na etapie badań stosowanych. Szczególną rolę odgrywają w nich pracownicy wiedzy o wysokich kwalifikacjach merytorycznych, których pozyskanie jest bardzo czasochłonne⁵. Konsekwencją pojawienia się na arenie gospodarczej przedsiębiorstw akademickich (*start-ups*) było szerokie zainteresowanie budową programów i infrastruktury mających na celu wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, np. ze strony regionalnych inkubatorów i akceleratorów czy parków naukowo-technologicznych. Problematykę tę podjęła w swoich pracach Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz Komisja Europejska⁶.

Głównym celem publikacji jest identyfikacja regionalnych uwarunkowań sprzyjających bądź hamujących rozwój przedsiębiorczości akademickiej ze szczególnym uwzględnieniem procesu pre- oraz inkubacji. W pracy wskazano zakres usług i narzędzia wsparcia oferowane przez regionalne instytucje otoczenia biznesu (IOB). Na potrzeby realizacji celu pracy przeprowadzono badania obserwacyjne, konsultacje eksperckie z pracownikami trzech regionalnych akademickich inkubatorów przedsiębiorczości oraz wywiad pogłębiony z dwoma właścicielami start-upów o rodowodzie akademickim. Obszar ich działalności obejmuje innowacyjne rozwiązania ICT, m.in.: w zakresie informatycznego wsparcia działań związanych z generowaniem, przetwarzaniem i dostarczaniem informacji naukowej oraz innowacyjnego oprogramowania dla firm z sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

⁴ Według postanowień art. 86c znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (DzU, nr 164, poz. 1365 ze zm.) regulamin zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasadami komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych określa zakres podmiotowy regulacji, a także definiuje prawa i obowiązki uczelni oraz pracownika naukowego związane z zabezpieczeniem i komercjalizacją dóbr intelektualnych.

⁵ *Wiedza jako źródło przewagi konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw*, red. I.K. Hejduk, IFGN SGH, Warszawa 2005, s. 80.

⁶ P. Tamowicz, *Przedsiębiorczość akademicka. Spółki spin-off w Polsce*, PARP, Warszawa 2006, s. 9.

W celu zdiagnozowania zakresu wsparcia przedsiębiorczości akademickiej w badanym regionie dokonano identyfikacji oferty usług świadczonych przez poznańskie instytucje otoczenia biznesu, a mianowicie: Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Politechniki Poznańskiej, Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (Businesslink) oraz InQbator Poznańskiego Parku Naukowo-Technologicznego Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Artykuł ma charakter badawczo-analityczny i może stanowić przyczynek do dyskusji nad podjętą problematyką oraz punkt wyjścia do pogłębionych badań empirycznych.

1. Istota przedsiębiorczości akademickiej

Przedsiębiorczość akademicka jest przejawem wspomnianej wcześniej przedsiębiorczości intelektualnej związanej z budowaniem materialnego bogactwa jednostek przedsiębiorczych poprzez umiejętne wykorzystywanie ich niematerialnych zasobów wiedzy. Powstanie terminu przedsiębiorczości akademickiej Z. Chyba i W.M. Grudzewski⁷ przypisują środowiskom, które funkcjonują w ramach sektora badawczo-rozwojowego oraz sektora związanego z administracją nauki. Autorzy podkreślają, że przedsiębiorczość akademicka jest stosunkowo nowym zjawiskiem, które stanowi źródło kreatywnych dążeń i celów, jakie stawiane są przed środowiskami wielu uczelni w Polsce. Brak jednoznacznego aparatu pojęciowego terminów „start-up” i „spin-off” stwarza często trudności interpretacyjne, szczególnie w zakresie powiązań z jednostką macierzystą o charakterze kapitałowym, organizacyjnym i personalnym. Ponadto nie się za sobą wiele niejasności w kwestii gromadzenia statystyk i porównań międzynarodowych⁸.

Zdaniem J. Cięgotury termin „przedsiębiorczość akademicka” oznacza „wszelkie formy zaangażowania w działalność gospodarczą przedstawicieli środowiska naukowego, wliczając studentów, doktorantów, doktorów, profesorów, czy absolwentów uczelni wyższych”⁹. Z kolei W.M. Grudzewski i I.K.

⁷ Z. Chyba, W.M. Grudzewski, *Przedsiębiorczość akademicka w Polsce...*, s. 108.

⁸ *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, red. K. Matusiak, PARP, Warszawa 2005, s. 149; *Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka – światowe doświadczenia*, red. J. Guliński, K. Zasiadły, PARP, Warszawa 2005, s. 18.

⁹ *Spin off – poradnik przedsiębiorczych naukowców*, red. A. Tomtas-Anders, Fundacja ProRegio nr 1, Poznań 2010, s. 14.

Hejduk¹⁰ uznają, że przedsiębiorczość akademicka to „podejmowanie działalności gospodarczej przez ludzi zajmujących się działalnością naukową i posiadających określoną pozycję w środowiskach akademickich. Akademicką przedsiębiorczością zajmują się ludzie na podstawie badań teoretycznych i stosowanych oraz prac rozwojowych, prowadząc działalność gospodarczą”. Przedsiębiorczość akademicka to zatem podejmowanie szeregu przedsiębiorczych działań, które realizowane są przez określone jednostki o rodowodzie akademickim. W opinii M. Klimczuk „przedsiębiorczość akademicka to zespół działań uczelni skierowanych na jej pracowników i studentów, celem zachęcania do podejmowania własnej działalności gospodarczej, czy komercjalizacji wyników badań”¹¹. Podejście to wskazuje na istotną rolę mechanizmów wsparcia realizowanych przez regionalne środowiska akademickie. Przedsiębiorczość akademicka nie zależy wyłącznie od cech charakteru oraz umiejętności pracowników i absolwentów. To właśnie uczelnia ma za zadanie kształtować postawy przedsiębiorcze i stworzyć kulturę wspierającą współpracę jej pracowników i studentów z praktyką gospodarczą.

Przewaga konkurencyjna akademickich start-upów wynika z posiadania unikalnej wiedzy, szczególnych kompetencji i doświadczenia badawczego. Firmy te z sukcesem wypełniają lukę w zakresie produkcji i usług szczególnie w sektorze *high-tech*. Rozwój małych innowacyjnych przedsiębiorstw jest czynnikiem stymulującym przemiany strukturalne, przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz poprawy konkurencyjności gospodarki. Przedsiębiorczość akademicką cechuje wprowadzanie na rynek różnego rodzaju patentów, modeli użytkowych, czy innowacyjnych rozwiązań i pomysłów. W wyniku działań realizowanych w ramach przedsiębiorczości akademickiej powstaje wiele nowych odkryć i wynalazków odnoszących się do różnych obszarów życia ludzkiego¹². Analiza studiów przypadku akademickich start-upów potwierdza, że charakteryzują się one szczególnie wysoką stopą innowacji w branżach wysokich technologii, m.in. w biotechnologii, farmacji, telekomunikacji, infor-

¹⁰ *Przedsiębiorstwo przyszłości*, red. W.M. Grudzewski, I.K. Hejduk, Difin, Warszawa 2000, s. 257.

¹¹ *Przedsiębiorczość akademicka – stan, bariery i przesłanki rozwoju*, red. B. Plawgo, Wydawnictwo Tekst sp. z o. o., Łomża 2011, s. 9.

¹² Z. Chyba, W.M. Grudzewski, *Przedsiębiorczość akademicka w Polsce...*, s. 108.

matyce, elektronice czy technologiach energetycznych i inteligentnych materiałów¹³.

Niezbędne jest zatem odpowiednie kształtowanie polityki państwa, mechanizmów i kierunków oddziaływania na środowisko akademickie w celu zwiększenia jego przedsiębiorczości i komercjalizacji dóbr intelektualnych. Wspieranie działań pro-przedsiębiorczych przez uczelnie i inne instytucje otoczenia biznesu pozytywnie oddziałuje nie tylko na gospodarkę lokalną, ale także regionalną danego obszaru. Stymulowanie postaw i zachowań przedsiębiorczych ma niewątpliwie korzystny wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, a zatem pośrednio na poprawę konkurencyjności gospodarki kraju.

2. Inkubacja przedsiębiorstw akademickich

Inkubację przedsiębiorczości można podzielić na trzy homogeniczne etapy. Pierwszym z nich jest etap preinkubacji, który obejmuje wsparcie w pierwszym okresie tworzenia przedsiębiorstwa, tzw. załączkowym. W ramach preinkubacji mieszczą się działania, które mają na celu wspieranie młodego przedsiębiorcy w kreacji i prezentacji wyników badań oraz ich biznesowego opracowania, a następnie weryfikacji potencjału komercyjnego. Na tym etapie następuje także opracowanie modelu biznesowego pod kątem wdrożenia¹⁴. Do instrumentów wsparcia w ramach preinkubacji zalicza się również pomoc w budowaniu określonych prototypów, czy przeprowadzaniu eksperymentów i badań nad pomysłem, pomoc w uzyskaniu ochrony patentowej, zdobyciu określonych certyfikatów, czy uzyskiwaniu pożyczek i grantów na rozpoczęcie działalności. Dodatkowo wyróżnia się udzielanie przyszłym przedsiębiorcom osobowości prawnej na potrzeby określonych transakcji. Etap preinkubacji może być realizowany w działających samodzielnie preinkubatorach, bądź akademickich inkubatorach przedsiębiorczości. Zatem preinkubacja to okres, w którym konkretne pomysły czy produkty mają czas na dojrzewanie¹⁵.

¹³ H. Jasiński, *Innowacje i transfer techniki w procesie transformacji*, Difin, Warszawa 2006, s. 43–44.

¹⁴ E. Badzińska, *Perspektywy i bariery rozwoju firm spin-off w Polsce*, w: *Polityka Ekonomiczna*, red. J. Sokołowski, G. Węgrzyn, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu 307, Wrocław 2013, s. 29.

¹⁵ A. Sabat, *Przedsiębiorczość akademicka – poradnik*, Fundacja Fundusz Inicjatyw, Lublin 2012, s. 91.

Inkubacja to kolejny etap wspierania przedsiębiorczości, który skupia się szczególnie wokół tworzenia nowego przedsiębiorstwa i obejmuje pomoc w kwestii formalności związanych z zakładaniem i prowadzeniem firmy oraz świadczenie usług szkoleniowych względem jednostek przedsiębiorczych. Do działań realizowanych w zakresie inkubacji zalicza się także specjalistyczne doradztwo dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb przedsiębiorcy oraz pomoc w uzyskaniu kapitału finansowego (tzw. fundusze załączkowe). Formą wsparcia młodych przedsiębiorstw są np. korzystne warunki wynajmu określonej powierzchni biurowej. Etap inkubacji realizowany jest przez inkubatory przedsiębiorczości oraz parki naukowo-technologiczne. Inkubacja wiąże się z momentem oficjalnego zarejestrowania przedsiębiorstwa¹⁶.

Akceleracja jest ostatnim etapem inkubacji przedsiębiorczości i obejmuje finansowe oraz merytoryczne wsparcie kompetencji biznesowych na etapie urynkowania przedsiębiorstwa. Instrumenty wsparcia w tym obszarze to przede wszystkim specjalistyczne doradztwo, *mentoring*, *coaching* i *networking* służące kształtowaniu międzynarodowej sieci kontaktów biznesowych oraz finansowe wsparcie rozwoju przedsiębiorstwa, np. przez fundusze *venture capital*¹⁷. Na etapie akceleracji udzielana jest również pomoc w zakresie transferu technologii i procesów komercjalizacji¹⁸.

3. Instytucje i uwarunkowania stymulujące rozwój przedsiębiorczości akademickiej

Na wejściu do procesu przedsiębiorczości akademickiej należy dokonać oceny zbioru określonych uwarunkowań. W.M. Grudzewski i Z. Chyba¹⁹ wyróżniają dwie podstawowe ich grupy. Pierwszą z nich stanowią uwarunkowania wewnętrzne, które kreowane są przez daną uczelnię. Zdaniem autorów uczelnia powinna dbać o to, by realizowane przez nią działania i zachowania wspierały postawy przedsiębiorcze wśród pracowników i studentów. Z kolei zbiór uwa-

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ E. Badzińska, *Perspektywy i bariery rozwoju firm spin-off w Polsce...*, s. 29.

¹⁸ Zdaniem A. Sabat transfer technologii to „proces przystosowywania wyników badań naukowych, patentów lub nowych pomysłów do ich praktycznego zastosowania”, natomiast proces komercjalizacji technologii obejmuje „całokształt działań związanych z przenoszeniem danej wiedzy technicznej lub organizacyjnej i związanego z nią *know-how* do praktyki gospodarczej” (Sabat 2012: 83).

¹⁹ Z. Chyba, W.M. Grudzewski, *Przedsiębiorczość akademicka w Polsce...*, s. 111.

runkowań zewnętrznych jest kształtowany przez otoczenie uczelni. Wpływ środowiska akademickiego na te uwarunkowania jest zatem ograniczony. W ramach rozpatrywanej grupy determinant autorzy wyróżniają uwarunkowania polityczne, prawne oraz społeczne. Regulacje prawne dotyczące szkolnictwa wyższego, postanowienia prawa finansowego, czy innych praw i ustaw istotnie wpływają na rozwój środowiska akademickiego. Ponadto to grupa uwarunkowań społecznych odgrywa ważną rolę w kształtowaniu i rozwijaniu przedsiębiorczości studentów. Panujące w danym społeczeństwie modele, wzorce zachowań i postaw, społeczna akceptacja zmian to zbiór czynników społecznych, które mogą motywować bądź demotywować środowisko akademickie do kreowania postaw przedsiębiorczych wśród studentów.

Niewątpliwie istotny wpływ na rozwój przedsiębiorczości akademickiej ma ekosystemem biznesowy. „Mowa tu o szerokim spektrum współpracy począwszy od konsorcjów lub centrów badawczych, poprzez usługi doradcze, organizacyjne, finansowania i infrastruktury aż po relacje z instytucjami otoczenia biznesu w zakresie inkubacji”²⁰. Zgodnie z Rozporządzeniem ministra rozwoju regionalnego z dnia 20 maja 2009 roku w sprawie udzielania pomocy na wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych przyjęto, że: „instytucja otoczenia biznesu to przedsiębiorca, bez względu na formę prawną, który nie działa dla zysku lub przeznaczają go na cele statutowe i prowadzi działalność służącą tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości”²¹. IOB posiadają bazę materiałową, techniczną i zasoby ludzkie, jak również kompetencje niezbędne do świadczenia usług na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Tworzą podatny grunt dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, a ich działania widoczne są m.in.

²⁰ E. Badzińska, *Perspektywy i bariery rozwoju firm spin-off w Polsce...*, s. 30–31.

²¹ T. Dorożyński, W. Urbaniak, *Rola instytucji otoczenia biznesu we wspieraniu inwestorów zagranicznych w województwie łódzkim*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2011, s. 4.

B. Gęca wyróżnia trzy podstawowe typy instytucji otoczenia biznesu (IOB), takie jak: non-profit, non-for-profit oraz for-profit. Zdaniem autora zdecydowana większość IOB prowadzi działalność zarobkową. Tego rodzaju instytucje tworzą rynek, na którym występują przedsiębiorstwa nastawione na działalność szkoleniowo-doradczą. Ponadto instytucje wsparcia biznesu to również banki, firmy leasingowe i inne instytucje finansowe, które dążą do maksymalizacji poziomu swych zysków, B. Gęca, *Zarządzanie i finanse. Analiza form wsparcia instytucji otoczenia biznesu dla sektora MSP na przykładzie województwa lubelskiego*, t. I, nr 2, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 2012, s. 233.

we wzroście konkurencyjność tej grupy podmiotów²². Instytucje wsparcia określane są także mianem ośrodków innowacji i przedsiębiorczości²³.

Klasyfikacja IOB opublikowana przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości zawiera jedenaście podstawowych kategorii instytucji. Należą do nich: jednostki administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, zaplecze badawczo-rozwojowe, organizacje pracodawców i pracobiorców. Ponadto wymienia się izby i stowarzyszenia producentów, różnego rodzaju instytucje szkoleniowe, doradcze, niepubliczne instytucje rynku pracy, publiczne i niepubliczne szkoły wyższe oraz instytucje wsparcia przedsiębiorczości jak inkubatory, preinkubatory, parki naukowo-technologiczne. Do IOB zalicza się również sieci wsparcia przedsiębiorczości oraz innowacyjności, a także instytucje finansowe typu banki, czy fundusze inwestycyjne²⁴.

Ośrodki przedsiębiorczości powstają na skutek inicjatywy członków środowisk akademickich. Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP) najczęściej współpracują z uczelnianymi centrami transferu technologii (CTT) bądź biurami karier. Odbiorcami usług oferowanych przez AIP są potencjalni, bądź już funkcjonujący na rynku przedsiębiorcy akademicy²⁵. Działalność inkubatorów skoncentrowana jest przede wszystkim na wspieraniu postaw proprzedsiębiorczych wśród studentów oraz pracowników naukowych.

W niniejszym opracowaniu wskazano zakres usług oferowanych przez regionalne instytucje IOB, szczególnie w fazie pre- oraz inkubacji. Podmiotem przeprowadzonych badań były trzy ośrodki wsparcia przedsiębiorczości akademickiej działające na terenie miasta Poznania, a mianowicie: Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Politechniki Poznańskiej, Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (Businesslink) oraz InQbator Poznańskiego Parku Naukowo-Technologicznego Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. W wyniku przeprowadzonych badań zidentyfikowano szereg usług oferowanych przez regionalne instytucje wsparcia. Wymienić tu można: działalność doradczo-szkoleniową, inkubację powierzchniową, doradztwo indywidualne, pomoc w uzyskaniu dotacji, w nawiązywaniu

²² R. Kisiel, K. Babuchowska, R. Marks-Bielska, M. Wojarska, *Analysis of Strengths and Weaknesses of Business Environment Institutions from Warmia-Masurian Voivodeship as Well as Opportunities and Threats for Their Operations*, „Equilibrium” 2011, vol. 6 (1), s. 109–111.

²³ *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, red. A. Bąkowski, M. Mazewska, PARP, Warszawa 2012, s. 11–12.

²⁴ T. Dorożyński, W. Urbaniak, *Rola instytucji otoczenia biznesu...*, s. 3–4.

²⁵ *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, red. A. Bąkowski, M. Mazewska, PARP, Warszawa 2012, s. 57.

kontaktów biznesowych z zagranicznymi firmami, z naukowcami i praktykami z różnych dziedzin, wsparcie w zakresie reklamy i promocji, usługi w zakresie księgowości i obsługi prawnej, wirtualne biuro/użyczenie adresu inkubatora, wynajem sal konferencyjnych. Badane inkubatory mogą efektywnie realizować swoje działania jedynie poprzez budowę sieci współpracy z innymi instytucjami otoczenia biznesu, które stanowią źródło szans dla powstawania nowych przedsiębiorstw. Niezbędne jest jednak umiejętne wykorzystywanie regionalnych i lokalnych programów wspierania postaw przedsiębiorczych.

4. Uwarunkowania hamujące rozwój przedsiębiorczości akademickiej

Pomimo dostrzeżenia przewagi konkurencyjnej start-upów akademickich w zakresie innowacyjnych rozwiązań i kapitału intelektualnego wskazać można liczne bariery w tworzeniu i rozwoju tych przedsiębiorstw. Wśród istotnych przeszkód rozwoju przedstawiciele badanych start-upów z sektora ICT wymienili mało skuteczne modele wsparcia ze strony IOB i niskie zaangażowanie czynnika publicznego, a także problemy z wykorzystaniem w fazie pre- i inkubacji zasobów ludzkich i materialnych uczelni. Zdaniem badanych bierność władz środowiska akademickiego skutecznie hamuje rozwój przedsiębiorczości akademickiej. Brak odpowiedniego wsparcia pracowników naukowych przy zakładaniu własnej firmy oraz mało motywujący system premiowania osiągnięć naukowych i wdrożeniowych zniechęca do podejmowania ryzyka. Większe otwarcie uczelnianych ścieżek awansu i tworzenie klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości młodych naukowców powinno przyczynić się do zwiększenia stopnia urynkowienia prac badawczo-rozwojowych. Niezbędne jest zatem tworzenie klimatu pro-przedsiębiorczego na uczelniach.

Kolejną grupę barier stanowią uwarunkowania kompetencyjne, a więc posiadanie odpowiedniej wiedzy, umiejętności i doświadczenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Osoby zarządzające ośrodkami przedsiębiorczości akademickiej bądź aktywnie w nich działające posiadają często znikomą wiedzę na temat samego zarządzania i nie są odpowiednio przeszkoleni do pełnienia swych ról²⁶. Niezbędne jest zatem odpowiednie przygotowanie meryto-

²⁶ M. Stefański, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji, nr 3, seria „Ekonomia”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji, Lublin 2011, s. 77–78.

ryczne pracowników, którzy świadczą usługi pośrednictwa w kontaktach pomiędzy początkującymi przedsiębiorstwami a inwestorami. Brak motywacji do działania ze strony środowiska uczelnianego oraz ze strony otoczenia biznesowego skutkuje zwykle słabą jakością transferu wiedzy między sferą nauki i biznesu.

Istotną przeszkodą w rozwoju start-upów są niewątpliwie bariery natury proceduralnej (zbyt wysokie koszty administracyjne) oraz nieprecyzyjne przepisy prawne regulujące powstawanie akademickich start-upów i ich dalszą współpracę z jednostką macierzystą. Deklaracje ze strony władz na poziomie regionalnym, jak i krajowym, dotyczące wspierania małej przedsiębiorczości, pozostają często jedynie w sferze obietnic.

Bariery finansowe to kolejna grupa czynników hamujących rozwój przedsiębiorczości akademickiej. Trudności w finansowaniu działalności innowacyjnej (problemy z wyceną wartości majątku intelektualnego i z uzyskaniem kredytów bankowych) istotnie ograniczają dostęp do bazy kapitałowej i infrastruktury badawczej. Wśród barier wymienić należy także ograniczenia popytowe, bowiem chłonność polskiego rynku na produkty wysokich technologii jest zbyt mała. Brak odbiorców na rynku krajowym, czy niechęć współpracy firm z otoczenia biznesowego silnie demotywują jednostki przedsiębiorcze do podejmowania jakichkolwiek działań. Niezbędna jest intensyfikacja aktywności badawczej i wdrożeniowej w układzie międzynarodowych sieci współpracy.

Ważnym pomostem w procesie dyfuzji wiedzy i transferu technologii miały być uczelniane centra transferu technologii. Jednak niedostateczne dostosowanie otoczenia instytucjonalnego i finansowego stanowi istotną barierę sprawnego prowadzenia działań weryfikujących aplikacyjny charakter badań i zakres ich implikacji w gospodarce rynkowej.

Podsumowanie

Problematyka dyfuzji wiedzy i transferu technologii stanowi priorytetowy warunek absorpcji funduszy z Unii Europejskiej. W okresie programowania na lata 2014–2020 ważną rolę odgrywać będzie intensyfikacja kontaktów praktyki gospodarczej ze sferą nauki. Istotne jest zatem wypracowanie skutecznych narzędzi wsparcia w zakresie promowania nowych technologii i kojarzenia biznesu z nauką. Wymaga to dalszych przeobrażeń modelu funkcjonowania uczelni i instytucji naukowo-badawczych oraz ich relacji z gospodarką. Nieodzowny

dla spełnienia obustronnych oczekiwań jest także wzrost świadomości naukowców w zakresie aplikacyjnej przydatności uzyskiwanych przez nich wyników badań i prac rozwojowych w gospodarce.

Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw akademickich w sektorze *high-tech* i akceleracja procesu komercjalizacji dóbr intelektualnych mogą istotnie przyczynić się do wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki. Należy zatem dążyć do zwiększenia współpracy pomiędzy tymi przedsiębiorstwami a instytucjami otoczenia biznesu oraz zbudować system czytelnych zasad i przejrzystych procedur wspierania przedsiębiorczości w środowisku akademickim.

Literatura

- Badzińska E., *Perspektywy i bariery rozwoju firm spin-off w Polsce*, w: *Polityka Ekonomiczna*, red. J. Sokołowski, G. Węgrzyn, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu 307, Wrocław 2013.
- Bogdnenko J., Piotrowski W., *Zarządzanie. Tradycja i nowoczesność*, PWE, Warszawa 2013.
- Chyba Z., Grudzewski W.M., *Przedsiębiorczość akademicka w Polsce. Osiągnięcie przewagi konkurencyjnej w wyniku komercjalizacji technologii*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodakowskiej w Warszawie, Warszawa 2011.
- Dorożyński T., Urbaniak W., *Rola instytucji otoczenia biznesu we wspieraniu inwestorów zagranicznych w województwie łódzkim*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2011.
- Gęca B., *Zarządzanie i finanse. Analiza form wsparcia instytucji otoczenia biznesu dla sektora MSP na przykładzie województwa lubelskiego*, t. I, nr 2, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 2012.
- Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, red. K. Matusiak, PARP, Warszawa 2005.
- Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka – światowe doświadczenia*, red. J. Guliński, K. Zasiadły, PARP, Warszawa 2005.
- Jasiński H., *Innowacje i transfer techniki w procesie transformacji*, Difin, Warszawa 2006.
- Kisiel R., Babuchowska K., Marks-Bielska R., Wojarska M., *Analysis of Strengths and Weaknesses of Business Environment Institutions from Warmia-Masurian Voivodeship as Well as Opportunities and Threats for Their Operations*, „Equilibrium” 2011, vol. 6 (1).
- Kwiatkowski S., *Przedsiębiorczość intelektualna. Bogactwo z wiedzy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, red. A. Bąkowski, M. Mazewska, PARP, Warszawa 2012.

- Przedsiębiorczość akademicka – stan, bariery i przesłanki rozwoju*, red. B. Plawgo, Wydawnictwo Tekst sp. z o. o., Łomża 2011.
- Przedsiębiorstwo przyszłości*, red. W.M. Grudzewski, I.K. Hejduk, Difin, Warszawa 2000.
- Rozporządzenie ministra rozwoju regionalnego z 20 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na wzmacnianie potencjału instytucji otoczenia biznesu w ramach regionalnych programów operacyjnych (DzU, nr 85, poz. 719).
- Sabat A., *Przedsiębiorczość akademicka – poradnik*, Fundacja Fundusz Inicjatyw, Lublin 2012.
- Spin off – poradnik przedsiębiorczych naukowców*, red. A. Tomtas-Anders, Fundacja ProRegio nr 1, Poznań 2010.
- Stefański M., *Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji*, nr 3, seria „Ekonomia”, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji, Lublin 2011.
- Tamowicz P., *Przedsiębiorczość akademicka. Spółki spin-off w Polsce*, PARP, Warszawa 2006.
- Ustawa z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (DzU, nr 164, poz. 1365 ze zm.).
- Wiedza jako źródło przewagi konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw*, red. I.K. Hejduk, IFGN SGH, Warszawa 2005.

Conditions of regional development of entrepreneurship in academic environment

Summary

Academic companies also known as start-ups and spin-offs created by current or former employees and graduates, now constitute an essential current in academic entrepreneurship and one of the active mechanisms of commercialization of research results. The development of innovative small businesses is a factor stimulating structural changes and contributes to the creation of new jobs and improving the economy's competitiveness. Therefore, it is necessary to accordingly shape government policy, mechanisms and trends that impact the academic community to enhance its entrepreneurial culture.

The main objective of the publication is to identify and analyze regional conditions favoring or inhibiting the development of academic entrepreneurship with an emphasis of the processes of pre-incubation and incubation. The study focused on selected areas through the prism of available literature and the analysis of case studies of start-

ups from the ICT sector. The publication is of research and analysis character and can provide a contribution to the in-depth empirical research.

Keywords: academic entrepreneurship, innovations, knowledge, development, Academic business incubators.

Translated by Ewa Badzińska